

РЕЦЕНЗИЯ

От доц. д-р Евелина Христова

Нов български университет, департамент „Медии и комуникация“

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Медии и комуникации – Имидж в стратегическите комуникации)

с дисертационен труд на тема: „**Стратегически аспекти на медийните образи на българските главни прокурори (2006-2020)**“,

представен от **Борислав Радославов Георгиев** - докторант в катедра „Комуникация и аудиовизуална продукция“ на Факултета по журналистика и масова комуникация с научен ръководител: **проф. д.ф.н. Милко Петров**

I. Оценка на качествата на дисертационния текст

Избраната от докторант Георгиев тема е едновременно актуална, интердисциплинарна и свързана със силно неудобни теми от висок обществен интерес. С тези свои характеристики изследването има всички предпоставки за силна субективност и залитане към доказване на едностранчиви хипотези и аз искам да започна тази рецензия с поздравления към докторанта и неговия научен ръководител, които са задържали дисертацията в полето на обективното и професионално академично поле.

Докторското изследване на Борислав Радославов Георгиев отговаря напълно на научната специалност, като конструира необходимите изследователски, медийни и комуникативни валенции в комуникационната интерсекция на различни ключови области, поддържайки високо ниво на академичност.

Темата е особено актуална в обществения живот на страната, но е слабо изследвана, което предопределя нейният почти пионерски характер. Тя също така вероятно ще има развитие по отношение на практически случващото се, предвид дългоочакваните реформи в съдебната система, които публично се обговарят в твърде широк план и без конкретика. Силно йерархичната структура на прокуратурата от една страна не предполага да се говори и да се изгражда имидж на самата институция, отделно от имиджа на главния прокурор, а от друга страна и не позволява на критиците да надигат глас, възпрени от потенциални недобри практики. Във всички случаи, когато става дума за имидж на главния прокурор, става дума за колаборацията между съдебната и медийната власт.

Изследването е насочено към анализа на спецификата и особеностите на три конкретни медийни образа на трима български прокурори в мандат в периода 2006-2020 година и стратегическите аспекти на тяхното медийно имиджово конструиране.

Теоретичните източници са изчерпателно подбрани и проучени в критериалната рамка на академичното изследване - значимост в полето на изграждане на медийния имидж, принос към различните области в широкия медиен и публичен регистър между пропагандата и манипулацията и др.

Обектът и предметът на изследването са коректно и ясно дефинирани - през медийните образи на тримата главни прокурори Борис Велчев, Сотир Цацаров и Иван Гешев, в контекста, конструиран в областите на журналистиката и връзките с обществеността и свързаните с тях пряко, косвено, официално или неофициално дейности в сферата на пропаганда и манипулация.

В Първа глава на изследването „Имидж, медии и (авто)цензура“ докторант Георгиев разглежда в детайли понятието имидж като поставя акцент върху манипулативния характер на имиджа на фона на българската народопсихология и анализ на журналистиката в България в тоталитарния и пост-тоталитарния период. Обръща внимание на отказите от достъп до обществена информация и етичните норми на журналистиката, като един от фокусите е върху пропагандните и манипулативни аспекти, както и на проблемите около трудностите за контрол върху главния прокурор.

Във втората глава „Прокуратура и главни прокурори – история и ключови казуси. Медийни образи, аспекти и проекции.“ се разглеждат детайлно всички понятия, съдържащи са в наименованието ѝ. Прави се преглед на историческото развитие на държавното обвинение. Разглеждат се детайлно дейността и публичните образи на тримата главни прокурори, обект на изследването, както и ключови случаи от тяхната практика, добили силно публично разгласяване.

„Количествено и качествено изследване на медийните образи на Борис Велчев, Сотир Цацаров и Иван Гешев. Обществени и експертни възгледи и възприятия“ е заглавието на третата глава в дисертационния труд. Докторантът подходящо е избрал да направи едно количествено и едно качествено изследване и да сравни получените резултати. Количественото изследване е онлайн анкета за обществените възприятия на медийните образи на българските главни прокурори, проведена в периода февруари 2023 – май 2023 сред 603-ма респонденти.

Бих искала да обърна внимание, че на с. 166 анкетата е определена като „чрез онлайн анкета за **представителен кръг** от аудиторията основно в полето на журналистиката, връзките с обществеността и съдебната власт, но същевременно отворена като широка платформа и за непрофесионалистите в областта, следящи медийните събития около държавното обвинение и формиращи своите възгледи и оценки посредством представяните медийни образи както на институцията, така и на нейния ръководите в различните периоди“, докато е коректно да се посочи, че извадката на анкетата няма представителен характер в смисъла, вляган в термина „представителен“ от социологическа гледна точка. Това е коректно посочено на стр. 169: „Общо 603 отговори от респонденти са получени в онлайн платформата Google Forms за анкетното проучване, което е **непредставително по характер**.“, но все пак би било добре непредставителният характер да бъде посочен ясно на първо място по-напред в тази глава.

Резултатите от проучването определям като много интересни и потвърждаващи предварителните интуитивни очаквания. Би било интересно проучването да се повтори след изтичане на следващи три пълни мандата и да се сравнят резултатите. Любопитен за изследване би бил и въпросът дали една единствена личност (ако хипотетично се появи такава) би могла да преодолее насложилите се негативен имидж на институцията чрез явлението личност-институция.

Бих искала да обърна внимание, че в демографската част на въпросника е можело да се сложат и няколко въпроса по отношение на работата на респондентите и нейната свързаност с прокуратурата и други институции на държавата.

Качественото изследване посредством дълбочинни интервюта, проведено със специалисти в периода септември 2022 – май 2023 г., оценявам като най-сериозният принос на докторант Георгиев. Той успява да събере сериозна мултидисциплинарна експертиза в няколко професионални сфери и да извлече и синтезира впечатляващ обем от знание. Интервюирани са три групи от специалисти (общо 15 човека) - **магистрати и адвокати**, които с пряката си дейност в сферата на съдебната система разполагат с непосредствен поглед и визия за структурата, особеностите, спецификите, комуникацията, законовата рамка и зависимостите в нея; **медийно-политически и съдебно-криминални експерти**, открояващи се със задълбочени изследвания на процесите и характеристиките на съдебната система; и **журналистите**, работещи през изследвания период в съдебно-криминалния ресор. В края на всяка една от трите глави Борислав Георгиев извежда основни изводи, чрез които успява да поддържа фокуса на работата по отношение на поставените хипотези.

Оценявам операционалността на избраните методи за изследване на дисертацията за напълно адекватна и приложима и бих искала да подчертая наличието на академична коректност при събиране, обработка и анализ на различните данни в процеса на работа.

В **заключението** докторантът потвърждава доказването на петте си хипотези, както и постигането на целта на дисертацията: „**целта** на дисертационния труд - да бъдат изведени, анализирани и доказани основните медийни двуполусни проекции на съществуващи политическо-икономически кръгове, на база на които се прави опит за медийна манипулация на общественото мнение и изграждане на конкретен медиен образ на фигурата на главния прокурор (2006-2020), като бъде оформена стратегическа рамка от експертни предложения за промени относно фигурата на главния прокурор и работата в цялост на държавното обвинение, насочени към качествена и ефективна съдебната реформа, обуславяща по-голямо

обществено доверие и по-позитивен медиен образ за държавното обвинение и техните ръководители“.

Оценявам библиографската осведоменост като висока и използваните източници като адекватни. Дисертационният текст е съобразен с композиционните изисквания, а езиково-стиловите качества на изложението са високи. Книжовните граматични, правописни и пунктуационни норми са спазени. Текстът на автореферата и текстът на дисертационния труд имат подходящо съответствие на текста.

Бих искала да обърна внимание на работата с данни, която докторантът демонстрира – детайлно и прозрачно са събрани и обработени всички емпирични данни, като пи анализът им са спазени академичните изисквания. По този начин мога да дам положителна оценка за достоверността на материала, върху който се градят приносите.

II. Приноси на дисертационното изследване

Докторантът посочва пет основни приноса на дисертационното изследване, с които съм съгласна и приемам. Бих искала да обърна внимание на двуполюсния медиен модел, изведен от докторант Георгиев, свързан пряко с изграждането на медийните образи в България - не само на фигурата на главния прокурор. Считам модела за особено подходящ за прилагане при анализ на образа на хора, заемащи други публични длъжности през годините назад.

Бих искала да поставя висока оценка на възможностите за използване на получените резултати в практико-приложен план и се надявам дисертационният труд и в частност стратегическата рамка с експертни предложения да бъдат огласени и предоставени на представители на законодателната власт с надежда да бъдат използвани при бъдещи законодателни промени в областта.

Бих искала да благодаря на колегите от ФЖМК за поканата да рецензирам настоящата дисертация, тъй като изследването и резултатите от него са задълбочени, интересни и по важна обществена тема и не бих имала възможност да се запозная с тях, ако не бях включена

в настоящото жури. Препоръчвам на докторанта да се възползва от добрата практика за публикуване на книга, базирана на дисертационен труд. Препоръчвам след известни редакции, целящи трудът да добие по-популярен характер, както и евентуално да се предпазят респондентите от качествено изследване, да го издаде.

III. Бележки и препоръки

Бих искала да отправя следните забележки – има известно разминаване между посочените номера на страниците в съдържанието и в самата дисертация, което затруднява четенето.

На места са използвани твърде много „уличен език“ и жаргонни изрази. Това, разбира се, е неизбежно, предвид характера на изследваните материали и тематика, но присъствието им в титулите на основните точки на първа и втора глава отнема от иначе високата ѝ академична стойност.

Заглавието на дисертационният труд ясно дефинира, че изследването е съсредоточено върху медийните образи, поради което очакванията ми бяха да намеря в него и контент анализ на медийно съдържание.

Бих искала да попитам докторанта дали има намерение да продължи да работи върху научни изследвания по тази тема и дали намира за приложимо да изследва имиджа на главните прокурори в социалните мрежи?

IV. Публикации и участия в научни форуми

Представените публикации, свързани с дисертационния труд са осем на брой, всичките с фокус върху изследваната тематика и публикувани в утвърдени в България научни списания. Те отговарят на изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и звания на академични длъжности на СУ „Св. Климент Охридски“ и покриват националните изисквания, посочени в чл. 5, т. 5. *Покрити са минималните национални изисквания по чл. 63, ал. 1, т. 4 и чл. 69, ал. 3.*

V. Заключение

В заключение бих искала да изразя мнението си, че представеният дисертационен труд, авторефератът и материалите по процедурата отговарят на изискванията на ЗРАС и Правилника за условията и реда за придобиване на образователна и научна степен доктор и ми дават пълното основание да заявя пред уважаемите членове на журито, че ще гласувам „за“ на Борислав Радославов Георгиев да се присъди докторска степен за дисертационния труд на тема „Стратегически аспекти на медийните образи на българските главни прокурори (2006-2020)“.

11 февруари 2024 г.

С уважение,

доц. д-р Евелина Христова